

Kalastusministereiksi vain naisia

12.7.2008 Kymen Sanomat

Ehkä määräävin piirre suomalaisissa on kateus. Aivan tavallisessakin miehessä herää ihmeellinen autokuume kun naapuriin tulee uusi auto. Naapurin uusi puutarhan kiveys puolestaan synnyttää ketjureaktion koko naapurustossa ja uusia kiviä rahdataan niska limassa. Kisan mielestään voittanut sitten pullistelee vuosikaupalla kiveyksellään ja mielessään naureskelee muiden surkeita yrityksiä.

Kalamiehillä kateus on kuitenkin huipussaan. Jo seitsenvuotiaat onkiviikarit mittailevat kolmipiikkejä keskenään, ja komeimman kasan pyytänyt julistautuu voittajaksi mielellään kovaan ääneen ja mahdollisimman monta kertaa, kunnes itse seuraavan kerran jää kakkoseksi, ja kaverin ilkkumisen kohteeksi.

Testosteronien lisääntyessä ja vehkeiden vaihtuessa uistinvapoihin kateus saa jo aivan uudet mittakaavat. Koska kalastuskilpailu on väistämätön ilmiö kahden tai useamman kalastajan kohdatessa, voittajalle ollaan aina niin kateellisia että kurkkua kuristaa. Voittaja puolestaan huolehtii aina siitä että voitosta tiedotetaan nimenomaan muiden miesten vaimojen läsnä ollessa. Onhan kalan saamisella selvästi samaa merkitystä kuin tiiraperheessäkin: isolla kalalla osoitetaan miehen kyky ruokkia perheensä.

Juuri tästä syystä saaliitonta kalareissua kutsutaan ns. "MP-reissuksi", eli munat pataan -reissuksi. Jos kalaa ei tule, niin miehisuus menee. Kateus voittajaa kohtaan saavuttaa lähes käsittämättömät mittasuhteet ja mahdollinen viinalla läträäminen nostaa miestapon todennäköisyyden huippuunsa.

Kalamiehen kateuden ja kilpailuvietin systemaattisin, ja samalla yhteiskunnallisesti hyväksytyin, muoto on talvinen pilkkikilpailu. Tällöin harrastetaan ns. lahkeeseen vetoa, jolla ei kuitenkaan tarkoiteta tylsän pilkkikisan piristämiseksi suoritettua sukupuolista tyydytystä, vaan kalan saamisen yhteydessä tapahtuvaa siiman ylös vetoa jalkojen välissä niin ettei liike näy muualle. Turha käsien heiluttelu kun houkuttelisi muita paikalle samaan tapaan kuin lokkien kirkuna. Sama muuten toistuu talvisella järvellä, vaikkei kisoissa oltaisikaan. Riskinähän on että joku muukin saisi jotain!

Tästä perversiosta on kuitenkin todettava, että se saattaa joskus olla hyödyllistä omaisuuden suojelun näkökulmasta. Kolmisenkymmentä vuotta sitten Joensuun Heposelällä setäni kanssa pilkkiessäni paikalla päivysti kiikaripartioita, jotka käsien heilumista havaittuaan suuntasivat autoineen paikan päälle. Silloin oli käärittävä takin liepeet takamuksen alle kairojen suihkiessa omaa pilkkipallia hipoen.

Tenon lohen kalastuksessa kateus lieveilmiöineen saa taas uudet mittakaavat. Kaikista kunnan kaloista kiertää huhu pitkin jokivartta melkein nopeammin kuin kännyköiden aallot kantavat, ja jokaista isomusta tullaan kalastamaan uudelleen saamapaikalle vaikka isomus jo kylmenisikin jääkellarissa.

Parhaita saamavieheitä suojellaan Tenolla paremmin kuin mitään perhekalleuksia. Niitäkin kieroon kasvaneita löytyy, jotka sitovat rantautuessaan kalan kanssa sellaisia karmeuksia siimoihinsa, joilla kukaan ei varmasti saa mitään. Hämäykseen lankeavat sitten siilaavat pelkkää vettä päiväkaupalla. Tämä tuplaa kalansaajan nautinnon.

Vielä ilkeämpi tenolainen tapa on ryhtyä arvioimaan saatua kalaa. Vaikka se olisi kuinka komea ja ehjäeväinen, niin yleinen tuomio ympärillä kateudesta kankeasta miesjoukosta on, että "kyllähän tuo on viljelty kala". Tenojokisuussa kun viljellään lohta ja karkulaiset ovat oikea uhka luonnon kaloille mikäli onnistuvat lisääntymään paikallisten kanssa. Helpoin tapa niiden tunnistamiseksi on

evien kuluneisuuden arviointi, sillä tiheässä parvessa kasvaneet kalat eivät pysty kasvattamaan yhtä virheettömiä eviä kuin maalaisserkut. Hienon kalan saamisen iloa ei voi enää muulla keinoin himmentää ja omaa kateutta lieventää kuin tällä tylyllä arviolla.

Haitallisimmillaan kalamiehen kateus on kuitenkin levitessään ministeritasolle. EU:n kalastusministerit kokoontuvat joka vuoden lopussa päättämään eri lajien kokonaiskiintiöistä. Siinä leikissä miehisyyspisteet kerätään nostamalla kokonaiskiintiö niin ylös, että omankin maan osuus kasvaa edellisvuoteen verrattuna.

Seuraavien vaalien poliittista kannatusta maksimoivan kisan ikävä lopputulos on, että yhteiset kalakantamme pyydetään loppuun. Hyvä tapa ongelman ratkaisemiseksi saattaisikin olla se, että kalastusministereiksi valittaisiin ainoastaan naisia. Ehkä y-kromosomin puuttuminen hillitsee kisa edes hiukan.

SAKARI KUIKKA

Kirjoittaja on Merikotkassa työskentelevä kalastusbiologian professori.